

ADRIANA KŁOSKOWSKA

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Instytut Języka Polskiego

Cechy semantyczne jednostek o postaci *ktoś naprawił coś*

Słowa kluczowe: semantyka, składnia, czasowniki

0. Celem niniejszego artykułu jest analiza właściwości składniowych i semantycznych dwóch jednostek fundowanych na ciągu *naprawił*. Przedmiotem opisu jest: 1) predykat dwuargumentowy o postaci *ktoś naprawił coś* z miejscem lewostronnej pozycji podmiotu (*ktoś*) wypełnionym przez wyrażenia, których desygnatem jest człowiek oraz z miejscem prawostronnego argumentu (*coś*) wypełnionym przez nazwy przedmiotów; 2) predykat dwuargumentowy o postaci *ktoś naprawił coś* z miejscem lewostronnej pozycji podmiotu (*ktoś*) wypełnionym przez wyrażenia, których desygnatem jest człowiek oraz z miejscem prawostronnego argumentu (*coś*) wypełnionym przez nazwy nieprzedmiotowe.

Jednostki, które stanowią przedmiot analizy, reprezentować będzie dokonana forma czasownika *naprawić*, nazywająca jedno, niepodzielne zdarzenie (*ktoś coś zrobił*). Jednostkowość jest tym, co odróżnia formy dokonane od form niedokonanych (*ktoś coś robił*), na które składa się szereg ‘podakcji’. Duraj-Nowosielska (2007: 211) opisuje formę aspektu dokonanego jako wskazującą na pewne zdarzenie skutkowe, por.:

- (1) **Prezes naprawił finanse firmy, ale finanse firmy nie zmieniły się.*,

formę niedokonaną zaś jako formę informującą o zajściu warunków koniecznych danego zdarzenia skutkowego. Zdanie

(2) *Prezes naprawiał finanse firmy.*

znaczy: nadawca wie o prezesie coś takiego, bez czego naprawienie finansów firmy nie jest możliwe:

(3) **Prezes naprawiał finanse firmy, ale nie robił nic, żeby je naprawić.*

Ciąg ‘podakcji’, składających się w zdaniu (2) na naprawianie, nie implikuje zdarzenia skutkowego – wykonywane czynności nie muszą doprowadzić do naprawienia. Poprawne jest zarówno zdanie:

(4) *Prezes naprawiał finanse firmy i finanse firmy zmieniły się.,*

jak i:

(5) *Prezes naprawiał finanse firmy, ale finanse firmy nie zmieniły się.*

Używając formy dokonanej *naprawić*, nazywamy jednostkowe zdarzenie, orzekamy o zmianie – skutku szeregu ‘podakcji’ (‘podczynności’), które nie muszą być w zdaniu nazwane:

(6) *Jan naprawił pralkę. / Jan naprawił pralkę, wymieniając bęben.*

Przyjmując twierdzenie Duraj-Nowosielskiej (2007: 81): „Wszelkie «podakcje» podporządkowane są «akcji głównej», wszystkie są po prostu jedną akcją”, uważam, że nie ma przesłanek ku temu, by przedmiotem analiz czynić ‘podczynności’, których efektem jest naprawienie. Należy jednak wyłonić predykat podstawowy – element znaczenia spajający całą konstrukcję.

1. Centralnym składnikiem eksplikacji zdań:

(7) *Mechanik naprawił samochód.*

(8) *Jarek naprawił błędy młodości.*

jest predykat *ktos zrobił coś*, co potwierdzają poniższe zdania dewiacyjne:

(9) **Mechanik naprawił samochód, ale nie zrobił nic, co spowodowało, że samochód został naprawiony.*

(10) **Jarek naprawił błędy młodości, ale nie zrobił nic, co spowodowało, że błędy zostały naprawione.*

Duraj-Nowosielska (2007) konstrukcje oparte na predykacie *ktoś zrobił coś* nazywa agentywnymi i przeciwstawia je konstrukcjom kauzatywnym, opartym na predykacie *coś₁ spowodowało coś₂*. Jej zdaniem, testem na sprawdzenie, czy mamy do czynienia z konstrukcją agentywną, jest poprzedzenie czasownika ciągiem: *to zrobił* (Duraj-Nowosielska 2007: 94):

(11) *Mechanik to zrobił: naprawił samochód.*

(12) *Jarek to zrobił: naprawił błędy młodości.,*

przy czym w przykładach tych podstawowy predykat agentywny odnosi się do użytego w zdaniu czasownika. Powtarzając za Molasem (1994: 35), w (11) i (12) „agens jest przyczyną sytuacji, którą stwarza swoim działaniem”.

2. Ze zdaniami zbudowanymi na predykacie *ktoś naprawił coś* związana jest kwestia świadomości oraz intencjonalności podmiotu. Zdaniem Duraj-Nowosielskiej (2007: 211), intencjonalny stosunek podmiotu do obiektu (obiektów) polega na tym, że podmiot – przez swoje działanie – aktywnie kieruje uwagę na wyznaczone przez siebie obiekty, odpowiadające uzupełnieniom obiektowym zdania. W ten sposób je jakby internalizuje, tj. czyni je wewnętrznymi obiektami swojej świadomości w działaniu. Zgodnie ze stanowiskiem Duraj-Nowosielskiej zdania:

(13) *Piotr organizując prywatkę, naprawił relacje między Asią i Tomkiem.*

(14) *Kuba, bawiąc się, naprawił ławkę.*

są pierwotnie kauzatywne, ponieważ ze zdania (13) wynika, że zorganizowanie prywatki przez Piotra naprawiło relacje między Asią i Tomkiem, a nie że Piotr to zrobił: naprawił relacje, a zatem jest to zdanie o konstrukcji: *coś₁ [co można powiedzieć o kimś] spowodowało coś₂*. Jest tak również w wypadku zdania (14): *Kuba, bawiąc się śrubką, naprawił ławkę.*, a więc bawienie się śrubką przez Kubę spowodowało naprawienie ławki (*coś₁ naprawiło coś₂*).

Przedmiotem opisu w niniejszym artykule jest jednak predykat *ktoś naprawił coś*, fundujący na przykład zdanie:

(15) *Jan naprawił rower.,*

w odniesieniu do którego kwestię intencjonalności rozumiem następująco: skoro Jan coś zrobił, to dlatego, że chciał to zrobić. *Jan to zrobił – naprawił* i jest za to odpowiedzialny. Z mojego punktu widzenia Jan mógł nie zrobić tego, co zrobił. Intencjonalności działania podmiotu w zdaniu (15) dowodzi na przykład zdanie:

(16) *Jan przypadkiem naprawił rower (choć wcale tego nie chciał zrobić),*

w którym ciąg *przypadkiem* odwołuje się do intencjonalności, wskazuje jej brak. Według Duraj-Nowosielskiej (2007: 88) wyrażenia typu *przypadkiem, nie-chcący* są wyrażeniami usprawiedliwiającymi, a usprawiedliwianie musi być poprzedzone obarczeniem kogoś odpowiedzialnością za coś. Konstrukcje agentywne oparte na predykcje *ktos zrobił coś* są zatem konstrukcjami, w których podmiotowi przypisuje się odpowiedzialność za zdarzenie skutkowe niezależnie od tego, czy to, co zrobił, było celowe czy przypadkowe.

3. Problem odpowiedzialności podmiotu jest ściśle związany z tym, jak sytuację przedstawioną w zdaniu postrzega nadawca. Kwestię tę należy więc rozpatrywać zarówno z punktu widzenia podmiotu, jak i nadawcy¹. Wiedza podmiotu i wiedza nadawcy to dwa punkty widzenia. Na przykład zdanie (15) implikuje wiedzę nadawcy o zdarzeniu skutkowym, ale nie implikuje wiedzy podmiotu o tym zdarzeniu:

(17) **Nadawca mówi, że Jan naprawił rower, ale nie wie, czy Jan to zrobił.*

(18) *Jan nie wie, że naprawił rower.*

(19) *Jan wie, że naprawił rower.*

Możliwa jest również konstrukcja ujawniająca jednoczesną wiedzę mówiącego i niewiedzę podmiotu, że zaszedł określony stan rzeczy:

(20) *Nadawca wie, że Jan nie wie, że Jan naprawił rower.*

Zdaniem Duraj-Nowosielskiej, „Intencjonalność działania, tj. agentywność w ścisłym sensie odnosząca się do danego w zdaniu czasownika, nie jest implikowana w dokonanej konstrukcji agentywnej, ale jednak konstrukcje agentywne, w odróżnieniu od kauzatywnych, zawsze «gdzieś» w głębi do niej nawiązują: stanowi ona punkt wyjścia w orzekaniu o relacji agentywnej jako takiej.

¹ W formach pierwszoosobowych opozycja ta się neutralizuje.

Gdyby tak nie było, robienie czegoś przez ludzi językowo byłoby nierozróżnialne od robienia czegoś przez maszyny, a także w wielu przypadkach od imitowania czynności” (2003: 105).

Opisując kwestię świadomości oraz intencjonalności, jestem przeciwna odwoływaniu się do ‘chcienia’ czy ‘niechcienia’ podmiotu, ale proponuję rozważać te problemy z punktu widzenia nadawcy, który mówiąc *Jan naprawił rower.*, nie ma na celu przekazania informacji, czy Jan chciał to zrobić czy nie chciał. Gdyby bowiem taki cel miał nadawca, powiedziałyby np. *Jan przypadkowo / celowo naprawił rower.*

Zdaniem Danielewiczowej (2002: 24) ze świadomym wykonywaniem czynności fizycznych, zwłaszcza operacji na pewnym obiekcie, np. z naprawianiem radia, nierozzerwalnie związane są pierwiastki epistemiczne – jeżeli *ktoś naprawił coś*, to musiał wiedzieć, jakie czynności wykonać, by spowodować zdarzenie skutkowe. Jednak z uwagi na to, że zawarty w jednostkach agentywnych „komponent intencjonalny” ma tę właściwość, że może się przemieszczać „w głąb” relacji agentywnej (i odnosić się do innych predykatów w ciągu przyczynowo-skutkowym) (Duraj-Nowosielska 2003: 107), w wypadku czasownika *naprawić* nie możemy wskazać podczynności, do której odnosi się „komponent intencjonalny”. Pierwiastki epistemiczne, świadczące o uruchomieniu władz intelektualnych (Danielewiczowa 2002: 24), są jednak w nieoderwalny sposób dane w znaczeniu podstawowego predykatu *ktoś zrobił coś*.

4. W niniejszym artykule przedmiotem opisu są jednostki języka² o postaci *ktoś naprawił coś*, a zatem proponuję, by na podstawie poniższych zdań wskazać różnice pomiędzy jednostkami reprezentowanymi przez ten ciąg. W tym celu należy przyjrzeć się obiektom działań podmiotów.

Przykłady:

- (21) *Piotr naprawił pralkę.*
- (22) *Fachowcy naprawili maszynę.*
- (23) *Jan naprawił podłogę.*
- (24) *Mieszkańcy naprawili dach.*
- (25) *Jan naprawił dziurę w podłodze.*
- (26) *Fachowcy naprawili pęknięcia w dachu.*
- (27) *Naprawił ubytki w elementach betonowych.*

---

² Por. pojęcie jednostki języka w: Bogusławski 1976.

- (28) *Mieszkańcy naprawili uszkodzenia w dachu.*
 (29) *Fachowcy naprawili awarię maszyny.*
 (30) *Minister naprawił sytuację w budownictwie.*
 (31) *Nowy prezes naprawił finanse firmy.*

pokazują, jak różne desygnaty mogą być nazywane przez wyrażenia występujące w miejscu prawostronnego argumentu.

Omawiając zdania (21)–(24), proponuję nawiązać do Apresjana (2000: 271–272), który wyróżnia parę czasowników *psuć* – *naprawiać* wśród czasowników typu ‘czynność’ – ‘usunięcie rezultatu czynności’. Jego zdaniem, opozycja *psuć* – *naprawiać* sprowadza się do różnicy antonimicznej ‘kautzować’ – ‘usuwać’, przy czym *kautzować X* = ‘robić tak, że X ma (lub zaczyna mieć) miejsce’, zaś *usuwać X* = ‘robić tak, że X nie ma (lub przestaje mieć) miejsca’. Z tego wynika, że *naprawić* ma znaczenie ‘usunięcia rezultatu czynności uprzednio dokonanej’, a więc ‘usunięcia rezultatu zepsucia’:

- (32) **Piotr naprawił pralkę, ale nie usunął rezultatu zepsucia.*
 (33) **Fachowcy naprawili maszynę, ale nie usunęli rezultatu zepsucia.*
 (34) **Jan naprawił podłogę, ale nie usunął rezultatu zepsucia.*
 (35) **Mieszkańcy naprawili dach, ale nie usunęli rezultatu zepsucia.*

Usunięcie rezultatu zepsucia związane jest ze znaczeniem czasownika *zepsuć*. Jeżeli w miejscu prawostronnego argumentu znajduje się wyrażenie, którego desygnatem jest przedmiot, to możemy odwołać się w analizie do semantycznie złożonego pojęcia przeznaczenia, które Grochowski (1980: 90) proponuje wyjaśniać za pomocą formuły: ‘chcieć, by używano (by ludzie używali) czegoś do czegoś’.

Zdanie:

- (36) *Piotr naprawił pralkę.*

byłoby więc równoznaczne ze zdaniem:

- (37) *Piotr robiąc coś, spowodował, że pralka może być używana do tego, do czego ludzie, robiąc ją, chcieli, żeby była używana.,*

co wynika z tego, że pralka przed naprawieniem nie mogła być używana do tego, do czego ludzie, robiąc ją, chcieli, żeby była używana.

Formuła ‘chcieć, by używano (by ludzie używali) czegoś do czegoś’ może być niewątpliwie wykorzystana również do wyjaśnienia znaczenia zdania (22). Wątpliwości może jednak budzić jej odniesienie do zdań (23) i (24). Wynika to jednak ze znaczenia obiektu zepsucia, a nie ze znaczenia czasownika *naprawić*. Mówiąc o pralce czy maszynie, że jest zepsuta, mówimy, że nie może być używana do tego, do czego ludzie, robiąc ją, chcieli, żeby była używana. Natomiast ze zdań *Podłoga jest zepsuta. / Dach jest zepsuty.* nie wynika, że podłoga / dach nie mogą być używane do tego, do czego ludzie, robiąc je, chcieli, żeby były używane. Taka interpretacja odnosi się tylko do powierzchniowej struktury zdania. Ze zdania *Podłoga jest zepsuta.* nie wynika bowiem, czy zepsuta jest tylko jej część (i wtedy możemy powiedzieć: *Podłoga jest zepsuta, ale może być używana do tego, do czego ludzie, robiąc ją, chcieli, żeby była używana.*), czy zepsuta jest cała podłoga – cała jej powierzchnia (i wtedy nie powiemy: *Podłoga jest zepsuta, ale może być używana do tego, do czego ludzie, robiąc ją, chcieli, żeby była używana.*). Jednak mechanizm zepsucia w wypadku pralki / maszyny oraz podłogi / dachu jest ten sam.

Obok zdań (23), (24) w analizowanym przeze mnie materiale znalazły się takie konstrukcje, jak (25), (26). Z powyższych rozważań wynika, że jeżeli coś jest naprawione, to nie jest takie, jakie było, a zatem powstaje pytanie, czy dziury / pęknięcia da się naprawić? Moim zdaniem, nie. Potwierdza to test uzupełnienia zdań (25), (26) formułą zastosowaną do przykładów (21)–(24). W wyniku tej operacji powstają zdania dewiacyjne, por.:

(38) **Jan robiąc coś, spowodował, że dziura może być używana do tego, do czego ludzie, robiąc ją, chcieli, żeby była używana.*

(39) **Fachowcy robiąc coś, spowodowali, że pęknięcia mogą być używane do tego, do czego ludzie, robiąc je, chcieli, żeby były używane.*

Dziurę czy pęknięcia można natomiast usunąć, por.:

(40) *Jan robiąc coś, spowodował, że dziura została usunięta.*

(41) *Fachowcy robiąc coś, spowodowali, że pęknięcia zostały usunięte.*

Tak samo jest w zdaniach (27)–(29), w których ciągi *ubytki, uszkodzenia, awaria* w prawostronnym sąsiedztwie czasownika *naprawić* należy traktować analogicznie do odpowiednich ciągów ze zdań (25)–(26).

Podsumowując rozważania dotyczące jednostki *ktoś naprawił coś* z prawostronnym argumentem przedmiotowym, stwierdzam, że w eksplikacji powinna

zostać użyta formuła odnosząca się do przeznaczenia przedmiotu. Wstępna propozycja reprezentacji semantycznej jednostki *ktoś naprawił coś* z prawostronnym argumentem przedmiotowym jest następująca:

X naprawił Y ‘X robiąc coś, spowodował, że Y może być używany do tego, do czego ludzie, robiąc Y, chcieli, żeby był używany, a do czego nie mógł być używany’.

5. Pojęcia przeznaczenia nie użyjemy jednak do wyjaśnienia znaczenia jednostki *ktoś naprawił coś* z prawostronnym argumentem nieprzedmiotowym. Należy zatem wskazać inny komponent, który odnosiłby się do zmian spowodowanych działaniem podmiotu. Proponuję, by znaczenie zdań zbudowanych na predykanie *ktoś naprawił coś* z prawostronnym argumentem nieprzedmiotowym, a zatem zdań takich, jak (30), (31), wyjaśniać za pomocą komponentu wskazującego na pozytywny skutek zmian wywołanych naprawieniem. W tym celu proponuję odwołać się do pojęcia *dobra*, które niewątpliwie tkwi w znaczeniu *naprawić*, por.:

(42) **Minister naprawił sytuację w budownictwie, ale sytuacja w budownictwie nie jest dobra.*

(43) *Minister naprawił sytuację w budownictwie i sytuacja w budownictwie jest dobra.*

Pozytywny skutek implikuje również czasownik *poprawić*, lecz w jego znaczeniu komponent *dobry* nie jest obligatoryjnie zawarty, por.:

(44) *Minister poprawił sytuację w budownictwie, ale sytuacja w budownictwie nie jest dobra.*

(45) *Minister poprawił sytuację w budownictwie i sytuacja w budownictwie jest dobra.*

Zdania te pokazują, że zarówno *naprawić*, jak i *poprawić* implikują pozytywny skutek, przy czym *naprawić* implikuje pojęcie *dobra*, a *poprawić* ani go nie implikuje, ani nie wyklucza.

Nawiązując do opinii A. Wierzbickiej, pojęcie reprezentowane przez *dobry* traktuję tu nie jako wartość absolutną – ‘myślę, że to jest dobre’, ale wartość z perspektywy jakiejś osoby – ‘myślę, że to jest dobre dla X-a’ (por. Wierzbicka

1999: 493)³. Pojęcie *dobry*, obok pojęcia *zły*, zalicza Wierzbicka (2006: 71) do pojęć fundamentalnych dla myśli ludzkiej; autorka twierdzi, że wszędzie na świecie ludzie mogą się różnić co do oceny tego, co jest dobre czy złe, ale opierają się na tych samych pojęciach *dobry* i *zły*. Natomiast *lepszy* nie jest elementarną jednostką języka (por. Wierzbicka 2006). Skoro zatem *naprawić* implikuje pozytywny skutek, proponuję, by w formule eksplikacyjnej jednostki *ktoś naprawił coś* z prawostronnym argumentem nieprzedmiotowym, komponent wartościujący wyrażany był przymiotnikiem *dobry*.

Należy jednak podkreślić, że zdania typu:

(46) *Piotr naprawił relacje z matką.*

(47) *Prezes naprawił finanse firmy.*

nie zdają sprawy z tego, że Piotr, którego dotyczą relacje z matką, czy prezes, którego dotyczą finanse firmy, muszą być tych zmian świadomi. Zdanie:

(48) *Piotr naprawił swoje relacje z matką, ale ani Piotr, ani matka nie wiedzą, że relacje między nimi były złe, a teraz są dobre.*

jest poprawne. Jest ono również przykładem na to, że zdanie (46) ujawnia punkt widzenia nadawcy zdania, który relacje Piotra i matki ocenia jako dobre i który wie, że te relacje się zmieniły. Na podstawie zdań typu (46), (47) nie możemy jednak wnioskować o świadomości podmiotu. Poprawne jest zarówno zdanie:

(49) *Prezes naprawił finanse firmy, ale prezes nie wie o tym, że naprawił finanse firmy.,*

jak i zdanie:

(50) *Prezes naprawił finanse firmy i prezes wie o tym, że naprawił finanse firmy.*

---

³ Wierzbicka (1999: 493), eksplikując słowo *libertas*, wyjaśnia, że nie chce powiedzieć, że słowa, takie jak *libertas* czy *freedom*, opisują odnoszące się do nich stany rzeczy jako moralnie dobre; nie zawierają one sądu moralnego, jak jest w wypadku wyrażen *dzielny*, *uczciwy*, *sprawiedliwy*; błędny jest jednak wniosek, że np. słowo *free* [wolny] nie zawiera żadnego komponentu oceniającego. *Free* nie implikuje żadnego sądu, mającego absolutną wartość ('myślę, że to jest dobre'), ale implikuje sąd wartościujący w perspektywie danej osoby ('myślę, że to jest dobre dla X').

Na podstawie powyższego opisu proponuję wyróżnienie następujących elementów semantycznych jednostki *ktoś naprawił coś* z prawostronnym argumentem nieprzedmiotowym⁴:

X naprawił Y

‘X robiąc coś, spowodował, że Y, który nie był dobry dla ludzi, których dotyczył, teraz jest dla nich dobry’.

6. Przedstawione w tym artykule propozycje reprezentacji semantycznej jednostek *ktoś naprawił coś* mają postać wstępną, a kwestie poruszone podczas opisu wymagają szczegółowych analiz. Przede wszystkim należy skonfrontować wyróżnione jednostki z innymi jednostkami opartymi na ciągu *naprawić*, gruntownie je wszystkie przebadać oraz sprawdzić na szerszym materiale językowym przekładalność zaproponowanych wyżej, niewątpliwie dyskusyjnych, formuł eksplikacyjnych.

Bibliografia

- APRESJAN J., 2000, *Semantyka leksykalna. Synonimiczne środki języka*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- BOGUSŁAWSKI A., 1976, O zasadach rejestracji jednostek języka, *Poradnik Językowy* 8, s. 356–364.
- BOGUSŁAWSKI A., 1988, *Język w słowniku*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- BOGUSŁAWSKI A., 2003, *Aspekt i negacja*, Warszawa: Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, Katedra Lingwistyki Formalnej UW.
- DANIELEWICZOWA M., 2002, *Wiedza i niewiedza. Studium polskich czasowników epistemicznych*, Warszawa: UW.
- DURAJ-NOWOSIELSKA I., 2003, Uwagi o semantyce czasowników zawierających wyrażenie ‘kusić’. (W związku z artykułem M. Czekańskiej „O strukturze predykatowo-argumentowej czasownika *kusić*”, PF XLVII), *Prace Filologiczne XLVIII*, s. 99–132.
- DURAJ-NOWOSIELSKA I., 2007, *Robić coś i coś powodować. Opozycja agentywności i kauzatywności w języku polskim*, Warszawa: Wydział Polonistyki UW.
- FRIES N., 1992, Wartościowanie. Aspekty językowe i pojęciowe, w: G. Falkenberg, N. Fries, J. Puzynina (red.), *Wartościowanie w języku i tekście na materiale polskim i niemieckim*, Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, s. 25–44.

⁴ Z uwagi na to, że nie wszystkie z wyróżnionych komponentów są jednostkami elementarnymi, proponowanej formuły nie należy traktować jako eksplikacji.

- GROCHOWSKI M., 1980, *Pojęcie celu. Studia semantyczne*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- GROCHOWSKI M., 1988, Podstawowe zasady definiowania jednostek w słowniku jednojęzycznym, w: W. Lubaś (red.), *Wokół słownika współczesnego języka polskiego*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, s. 45–62.
- MOLAS J., 1994, Próba praktycznej weryfikacji definicji czasowników kauzatywnych (na przykładach polskich i serbsko-chorwackich), *Prace Filologiczne XXXIX*, s. 35–47.
- PUZYNINA J., 1992, O wartościach i wartościowaniu. Koreferat do referatu N. Friesa „Wartościowanie”, w: G. Falkenberg, N. Fries, J. Puzynina (red.), *Wartościowanie w języku i tekście na materiale polskim i niemieckim*, Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, s. 45–56.
- RESZKA J., 2001, *Predykaty mówienia implikujące pojęcie zła w języku polskim*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
- TERMIŃSKA K., 1982, Głos polemiczny w sprawie książki Macieja Grochowskiego „Pojęcie celu. Studia semantyczne”, *Polonica VIII*, s. 261–268.
- TERMIŃSKA K., 1983, *Składnia czasowników kauzatywnych we współczesnym języku polskim*, Katowice: Uniwersytet Śląski.
- WIERZBICKA A., 1999, *Język – umysł – kultura*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- WIERZBICKA A., 2006, *Semantyka. Jednostki elementarne i uniwersalne*, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Semantic features of units of language *ktos naprawil cos*

(s u m m a r y)

The aim of this article is to describe to use perfective form of the Polish verb *naprawić* and to show semantic features of this verb. The author confines analysis to the analyses two units of language *ktos naprawil cos* with different right arguments. He formulates several properties to be assigned to it.

As a results of the semantic analyse the author shows difference between two units of language *ktos naprawil cos* and proposes to distinguish elements of meanings of these units of language. Elements are primes and universals in the main.